

REGIONÁLNÍ GEOGRAFIE AUSTRÁLIE A OCEÁNIE – sylabus přednášky

Přednáška 2
4.3.2010

Hledání Austrálie: evropské průzkumy a výboje

- *Ptolemaius* (1. stol.): „**Terra Australis Incognita**“
- neznámá Jižní země
- označení neznámé pevniny na jižním pobřeží Indického oceánu
- Myšlenka existence *Terra Australis* opuštěna teprve po Cookových průzkumných výpravách
- prozkoumán oceán mezi Austrálií a Antarktidou

Zámořské objevy

- **Fernão Magalhães**
- 1519 – 1522 plavba kolem světa
- objevil v Tichém oceánu některé atoly v Polynésii
- Guam
- Timor
- prokázal možnost západní cesty na Filipíny (tam zabit domorodci).

NIZOZEMSKÉ OBJEVY

- **Willem Janszoon**
- holandský mořeplavec
- březen 1606 – první kontakt
  - s australskou pevninou (poloostrov York)
- **Luis Vaez de Torres** (ESP)
- 1606 – prozkoumal Torresův průliv
- **Abel Tasman** – 2 cesty: 1642 a 1644
- objevil Tasmánii - van Diemenova země
- Anthony van Diemen – nizozemský guvernér v Batávii
- objevil Nový Zéland, Tonga, Fidži, Bismarckovy ostrovy,...
- Austrálie nazvána **Nové Holandsko**
- objevy kartograficky dobře zpracoval
- území považováno za nehostinné
- nebyl zájem o kolonizaci

BRITSKÉ OBJEVY

- **James Cook**
- Tři cesty:
- 1768-71 *The Endeavour*
- 1772-75 *The Resolution*
- 1776-81 *The Resolution*
- Poprvé prozkoumal **východní pobřeží A.**
- území nazval Nový Jižní Wales
- Při dalších plavbách objevil Novou Kaledonii a Havaj (tam zabit domorodci).

ETAPA - TRESTANECKÁ KOLONIE

- 1783 – Británie uznala nezávislost USA
- potřeba nové kolonie pro umístění trestanců
  - 26. ledna 1788
- první flotila (First Fleet) 11 lodí se 717 trestanci přistála po osmiměsíční plavbě – zátoka Port Jackson
- založeno město Sydney
- vyhlášena kolonie N. J. Wales
- 26.1. – státní svátek

- 1797 – dovezeny první ovce merino, zakládá se jejich chov (1807 se začíná vyvážet vlna, rozvoj místního textilního průmyslu byl ale Anglií potlačován).
- Vznikají další kolonie

ETAPA – ZLATÁ HOREČKA

- 1850: 400 000 obyvatel-kolonistů
- celkem přivezeno 160 000 trestanců
- 1851: objev zlata ve Viktorii – Zlatá horečka
- ložiska Ballarat a Bendigo
- příliv přistěhovalců
- už ne za trest
- 1860: 1 145 000 obyvatel
- hospodářský rozvoj – těžba a chov ovcí
- 1797 dovezeny první ovce
- průzkum vnitrozemí
- 1854 první železnice

Průzkum vnitrozemí

- **1841 Edward John Eyre**
- první cesta z východu na západ

- **1844 Ludwig Leichhardt**
- ze Sydney do Darwinu

- **1860: Burke a Wills**
- z Melbourne do Carpentarského zálivu

- 1854 – první železniční trať, pozornost kolonizátorů se obrací do vnitrozemí
- po 1860 – bouřlivý rozvoj zemědělství, vzrůstají plochy oseté dovezenou pšenicí (od 90. let 19. stol. produkce i na vývoz)
- 1892 – ložisko zlata na západě u Kalgoorlie ⇒ nová vlna zlaté horečky

2. polovina 19. století

- 1868 – poslední transport vězňů
- země atraktivní pro imigranty
- Austrálie – země příležitostí
- zemědělství (ovce...)
- těžba
- obchod
- kolonizace – těžké důsledky pro aborigines
- vyvlastnění půdy, nemoci, rasový útlak
- v roce 1933 jen 75 000 osob
- Tasmánci zcela vyhubeni 1876
- 1890 - po vybudování transaustralského telegrafu, objevení všech významných nalezišť zlata, byla dokončena fáze průzkumu australského vnitrozemí
- od té doby se datuje fáze australského osídlování a rozvoje infrastruktury.
- Commonwealth of Australia
- konec. 19. stol. – kontinent rozdělený na 6 kolonií začíná uvažovat o sjednocení vnitřních předpisů a politik

- Proběhlo referendum o spojení, v roce 1900 ústava podepsána královnou Viktorií ⇒ dne **1. 1. 1901 vzniká Australské společenství** (Australský svaz – Commonwealth of Australia), v té době 5 mil. obyvatel.

- Otázka stanovení hlavního města (Sydney × Melbourne) vyřešena „třetí cestou“

- 1911: Severního teritorium, 1913: Teritorium hlavního města

„Bílá Austrálie“

- Rasové preference: země otevřena pouze pro bělochy
- politika „bílá Austrálie“ – především proti imigraci z Asie
- podpora přistěhovalců z Británie – zaplacení cesty

- Politika bílé Austrálie ukončena teprve r. 1972
- příliv imigrantů z Číny a JV Asie
- zachována regulace imigrace
- selektivní migrační politika
  - o světová válka - australské jednotky bojovaly po boku Britů.
    - hospodářská krize
    - po vypuknutí 2. světové války opět přispěla Británie na pomoc.
    - po válce vzrostl vývoz zemědělských produktů - nové období rozkvětu.
    - nové vlny přistěhovalců z Evropy oslabovaly australské svazky s Británií.
    - přetrvávaly rasové předsudky vůči australským domorodcům.